

„Stajerc“ izhaja vsaki teden, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krole, za pol leta 1,50 krole; za Nemčijo stane za leto 5 kron, za Avstrijo pa 6 kron; za drugo inozemstvo se določi naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ljubljani, gledališko poslovanje števil 3.

Slava Tebi, ki si nas kmetski ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oglasila uredništvo ni odgovorno. Cena oglasila (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oglasu se cena primerno zniža.

Štev. 30.

V Ptuj v nedeljo dne 28. julija 1907.

VIII. letnik.

Nekaznovane laži.

„Stajerc“ ima namen, da pojasni ljudstvu delo hujšajočih duhovnikov in advokatov ter potrebo spoznavnega nastopanja z Nemci. (V Malik v 16. seji drž. zbora).

Povedali smo že svojim čitateljem, da je Benkovič iz Brežic hud na nas. In z Benkovičem so seveda vsi poslanci novopostopne lažne zveze z nami nezadovoljni. Zato so se odšli ti gospodje v državnem zboru „interpelirajo“ proti „Stajercu“, ki je seveda polna laži in obrekovanja. Zadnjič bi bili, ko bi se zanimali te „interpelacije“ razjezili. Ne, prijatelji, zdravje nam je preljubo, da bi si ga porušili zaradi enega Benkoviča ali Piškega ali kakega. Poslanec Malik je podelil Benkoviču njegov „zvez“ tiste klofute, ki jih zaslužijo vse neklerikalno časopise po Avstriji se zbirajo s tem ter obsoja neosnovane, grde laži in ljudi, ki zamenjavajo in državno zbornico s klerikalnimi shodi.

Mi se le veselimo, da je državna zbornica izvedela, kaj je „Stajerc“ in kakšni nameni da ima. Povedati pa tudi hočemo, kaj so te kakšni so ter kakšne namene imajo tisti gospodje, ki „interpelirajo“ zaradi „Stajerca“ v državni zbornici in ki lažejo nekaznovano pot do poslaniške imunitete. Dr. Benkovič, — kaj se jezi mož na nas in kaj je sploh dolejša sveta naredil? — „Marburger Zeitung“ od 1. t. m. piše o Benkoviču m. dr. tako-le:

„Ta mladi človek, ki se ne razume resne življenja in ki je bil voljen za poslanca po milosti farjev, katerim se je zapisal z dušo in telesom, uresničil je prazno hujšanje. To kmetski 30 letni mož ni storil v svojem življenju se ničesar razven hujšanja proti nemškemu uradnikom... Benkovič se je na nekem shodu ponasal, da je v svoji mladini krave pasel. O, ko bi si nikdar od njega tako sovražnega nemškega jezika pričel, — pasil bi v splošni blagor se danes krave in svinje in v breškem okraju bi ne bilo tega grdega hujškanja... Tako sodijo nemški listi o Benkoviču. Zato se mož jezi. Benkovič se tudi jezi, ker smo mu rekli dokazali, da je računal za 6 pisanih let 3-60 in 4-60 K. Benkovič se jezi, ker se je očitalo, da v aferi Vistari nima čednih. Benkovič se jezi, ker se ga predobro pozna.

Duhovniki kot poslanci.

V listu „Bauernbündler“ čitamo sledeči zelo podoben članek:

Pred nekaj leti predlagal je nadceremonijski mojster bavarskem dvoru, grof Karl Moy, v prvi bavarski zbornici izključbo vseh duhovnikov od politične volilne pravice. Ta visoki konservativni (klerikalni) dostojanstvenik je vmetel svoj predlog s tem, da s k o d u je zanje duhovništva s politiko in volilnimi zadevami. duhovniškemu poslu, zlasti pa stanovskim dolžnostim duhovniškega pastirja. Kdor deluje na prižnici, v spovednici ali pri kmetih, naj se drži koliko mogoče daleč od političnega stanja. Dušna skrb se v velikem delu leta zanemarija, svetem ko se duhovniki s politiko pečajo, katero pa, ker ni primanjkuje predizobrazbe, le slabo in površno razumejo. Ako pa stojijo duhovniki še v nasprotnih klerikalnih, doživijo se neprijetni prizor, da se med seboj borijo, po časnikih prepirajo, da vpliva to slabo na delo in pelje celo do tožb.

Prilčno kakor grof Moy izrekel se je v listu „Archiv für katholisches Kirchenrecht“ (1904, Mainz) katoliški svetnik dr. Franc Heimer. Iz njegovega učenja:

Benkovič se jezi, ker — je „Stajerc“ nevtrajeno zobe pokazal, ko so hoteli gospodje kmetu kožo čez ušesa potegniti.

In Benkovičovi prijatelji, — no, vzrokov imajo dovolj, da niso naši prijatelji. Kar izhaja „Stajerc“, so bili ti ljudje zaradi obrekovanja in častikraje obsojeni na skupno 10 mesecev in 9 dni ječe ter 1.800 kron globe. Korošec je bil opetovano obsojen (na zapor 6 tednov itd) zaradi nesramnega obrekovanja in bil bi še večkrat kašo pihal, ko bi ne imel „štrumane“, ki so hodili zanj po kostanj v cgenj.

Ti naši ljubki, sladki prijatelji so torej zaradi „Stajerca“ v državnem zboru „interpelirali“. Kaj so porekli možakarji? Lagali so, da „Stajerc“ napada „cele sloje slovenskega prebivalstva“. Motite se fantje! Mi „napadamo“ popolnoma opravičeno le pijavke tega slovenskega prebivalstva, le tiste prvaške advokate, ki so „veliki Slovenci“, da zamorejo svoje „sobrate“ izkoristiti in odirati na vse pretege. Mi „napadamo“ le tiste brezvestne farje, ki so napravili iz božje hiše „hram morilcev“.

Tako stoji stvar in to bi bilo treba povedati v državni zbornici! Lagali so ti ljudje nadalje, da imenujemo slovensko inteligenco „prvake“. Ne, — Benkovič, Korošec, Pišek in tovariši so „prvaki“, ali po inteligenci ravno ne dišijo preveč. Slovenska „inteligenca“, slovenski izobraženstvo je v naprednih vrstah! Pišek — Bog se vamili, Pišek naj bode „intelligentnej“? Korošec je menda zato „intelligenten“, ker je trgal dolgo hlače po seminarju in je postal „dohtar“ le po milosti predobrega našega knezoškofa? In Benkovičova „inteligenca“ obstoji iz železnega čela, s katerim napada poštene ljudi. Lagali so klerikalni „zvezarji“ nadalje, da „zlorablja“ „Stajerc“ tiskovno svobodo pod protekcijo oblasti. Gospodje! Poglejte v zrcalo in sramujte se svojih laži! Vi klerikalci pač zlorablajte, pa ne samo tiskovno svobodo, temveč tudi vero, cerkev, prižnico in spovednico! Interpelirajte, da se danes raz spodnještajerskih prižnic ne sliši božje besede, temveč le kletev, hujškanje in laž! In oblast, — ta oblast je bila vedno na vaši strani. Kar so drugi listi prinašali, bilo je pri nas zaplenjeno in ko bi

nega članka izvem, da v Belgiji in Luksemburgu (čisto katoliški državi!) ne smejo biti voljeni oni duhovniki, ki dobivajo plače iz državnih denarjev; na Italijanskem se ne smejo voliti vsi oni duhovniki, ki se pečajo z dušnim pastirstvom in cerkvenimi jurisdikcijskimi posli, nadalje njih namestniki ter člani — kapitelev. Tudi na Španskem so duhovniki od parlamenta (državne zbornice) izključeni in slične določbe najdemo in na Švicarskem. Na Angleskem sledi vstopu v duhovniško službo izguba sedeža v zbornici. In celo v svobodni Ameriki najdemo v posameznih državah take določbe.

Prelat Heimer pravi nadalje, da bi bilo v interesu duhovščine, da se ne poteguje brez povsem važnih vzrokov za sedež v zbornici. Umevno je, da izgubi duhovnik zaupanje, ako se ne nahaja skozi daljši čas med svojimi farani. Naravnost se lahko reče, da se ne potegujejo za poslanske sedeže najboljši duhovniki in da taki duhovniki hočejo priti do službe, ki jim prinaša obilo časti in dohodkov.

Visoki cerkveni knezi in učenjaki pa so tudi že opetovano naglašali; da se duhovniki v političnem življenju v velikih mestih z vsimi zapeljivostmi ne držijo predpisov, ki jih bi morali vpoštevati. Gotova je ta resnica!

mi v tonu „Mira“, „Straže“ ali „Gospodarja“ pisali, izhajali bi na netiskanem belem papirju, ker bi nam glavarstvo niti enega stavka ne dovolilo.

Tako so lagali! Ali kakšni namen je imela ta laž Benkovičove kompanije? Na koncu „interpelacije“ čitamo te namene. Možakarji hočejo — novo postavo, ker se jim „Stajerc“ ne dopade. Bogve, kakšna naj bi bila ta postav. Ko bi šlo po glavici mladega tega advokata, bi se glasila tako-le: „§ 1. „Stajerc“ ne sme ničesar o Benko-Crenkoviču pisati. — § 2. „Stajerc“ ne sme iziditi, predno mu to dovolijo kaplan Korošec, monsignore Podgorc in kaplan Lampe. — § 3. „Stajerc“ sme prinašati le litanijske, Davidove psalme in „Domove“, „pildke“. — § 4. „Stajerc“ mora biti uradno glasilo prvaških tatarskih županov. — § 5. Glavni urednik „Stajerca“ postane Korošcova Ida ali pa Kraljeva Mica. itd.“

Ali brez šale! Benkovič noče pred — porotnike. Tega se bojijo prvaki kot hudič križa. Porotnikov se bojijo, dokazava resnice za naše trditve se bojijo in zato — interpelirajo.

Mi pa se zahvaljujemo „zvezarjem“ za zabavo in veselje, ki so ga nam pripravili s svojo interpelacijo. Obljubujemo, da bomo od zdaj naprej še — huje bičali pijavke ljudstva in hujškanje, katerih namen je, poneumiti narod in nasiti svojo malho... Na svidenje pri Filipah.

Politični pregled.

Državni zbor. 15. seja je nadaljevala veliko politično debato o proračunskem provizorju. Govoril so grof Kraljevec (naški reditel), dr. Mayer (krščanski socialc), posl. dr. Krek (slovenski klerikalc) in za njim ministrski predsednik baron Beck. Pečal se je v pametnih besedah o prestolnim govorom in razjrazil namene vlade. Zanimive podatke je dal glede narodnostnega vprašanja in glede preosnove politične uprave. „Varstvo osebnega življenja delujočih, varstvo mladine pred telesnim in dušnim prepadom, varstvo odraslih pri delu, varstvo starčkov pred revščino, varstvo družine, v kateri naj se ponovijo garanciji za zdravje in pravno čistost, — to so naloge, ki jih ima država uresničiti; kajti ljudska moč je državna moč in ljudska moč je bojna moč, katera jamči šele za notranje in zunanje varstvo“. Baron Beck je omenil da se ima izzidati delavsko zavarovanje in vpeljati zavarovanje za starost ter onemoglost. To zadnje pa se ima razširiti na vse sloje delavnega ljudstva. Ministrski predsednik je govoril tudi o pogodbi z Ogrsko in povedal, da je načrt te pogodbe že skoraj gotov in objubil, da ne bo plačala Avstrija previsoke cene za pogodbo. Baronu Becku se je burno odobraval. — Posl. Laginja (Hrvat) je govoril o gospodarskih razmerah v Dalmaciji. — Posl. Stapiński (Poljak) je naštel zahteve poljskega ljudstva v svojem materinem jeziku. — Posl. Pantz je popisal težave kmetijstva v planinskih deželah in rekel, da mora to kmetijstvo poginiti, ako se mu izdatno ne pomaga. Nadalje so še govorili posl. Gentili, Glabinski in German. Nato se je seja po raznih vprašanjih zaključila. — 16. seja